

TEKST 59: Al-Jahiz: Synet på jøder og kristne, omkr. 850

5 *Al-Jahiz (781-869) var muslimsk forfatter samt teolog og tilhænger mutazilismen, der vægtede rationalismen. Han skrev værker om videnskabelige emner, som zoologi. Herunder beskriver Al-Jahiz, hvorfor den almindelige muslimske befolkning – efter hans mening med rette – afskyr jøderne mere end kristne. Uddraget stammer fra værket al-Radd’ala ’l-Nasara (“Mod de kristne”).*

10 Jeg vil begynde med at drøfte, hvorfor kristne er blevet mere vellidte i masserne end zoroastri-
anerne¹ - og hvorfor de opfattes som mere oprigtige, tættere i hengivenhed, mindre forræderi-
ske, mindre vantro og værdige til en mildere straf [ved Dommedag] end jøderne. Der er årsager
hertil, og årsagerne er tydelige. Enhver, der undersøger dem, vil erkende dem - og enhver, der
undlader dette, vil være uvidende. [...] [*Al-Jahiz fremfører herefter, at folk, der bor tæt på og
omgås hinanden, ofte udvikler stærkere fjendskab, end folk, der ikke kommer i berøring med hin-
anden.*]

15 Derfor da udvandrerne² blev jødernes naboer [i Yathrib/Medina] – efter at ansarerne³ allerede
i lang tid havde været deres naboer og bysbørn – begyndte jøderne at misunde dem velsignel-
sen, som de fik gennem troen⁴ og det fællesskab, de etablerede efter adskillelsen.⁵ De [jøderne]
såede tvivl i almindelige menneskers sind og forsøgte at svække deres tro. De sluttede sig til
fjenderne [mekkanerne] og de misundelige. Herefter gik de udover simpel bagtalen og spred-
ning af tvivl videre til åbenlyst fjendskab. De koncentrerede deres snedighed og dedikerede sig
20 selv og deres rigdom i kampen mod dem [muslimerne].⁶ Denne kamp mod dem var langvarig
og udmattende og den blev stadig mere åbenbar. Der udvikledes en bitterhed, hadet fordoble-
des og afskyen blev velunderbygget.⁷

25 De kristne derimod begyndte ikke at bagtale islam, og de havde ej heller mulighed for at lave
sammensværgelser eller forene sig i krig [mod islam], idet de boede fjernt fra både det sted
profeten – må Gud velsigne ham og give ham fred – modtog sit kald og fra det sted, hvortil han
udvandrede.⁸ Dette er således den første årsag til, at muslimernes hjerter er forhærdede over-
for jøder, men hælder til de kristne.

¹ *Zoroastrianerne*: tilhængerne af den gamle persiske religion og Zarathustras lære. Det er dog ikke disse, men jøderne, Al-Jahiz i det følgende beskriver synet på.

² *Udvandrerne (Al-muhajirun)*: Muhammeds tilhængere, der udvandrede fra Mekka og drog til Medina -

³ *Ansarerne*: "hjælperne" – de af Medinas oprindelige indbyggere, der sluttede sig til Muhammed og muslimerne.

⁴ Kan her enten hentyde til islams velsignelse eller til det bytte, som Muhammed og hans tilhængere bemægtigede sig under de tidlige røvertogter mod Mekkas karavaneruter.

⁵ *Adskillelsen*: Hentyder sandsynligvis til udvandrernes udvandring fra Mekka, hvor de blev adskilt fra deres hidtidige familier, men dannede et nyt fællesskab (umma) i Medina.

⁶ Al-Jahiz' fremstilling bærer naturligvis præg af den muslimske fremstilling af årsagerne til fjendskabet mellem muslimer og jøder i Medina. Andre tolkninger fremfører, at fjendskabet snarere bundede i Muhammeds frustration over jødernes manglende tilslutning, samt deres afvisning og kritik af hans lære.

⁷ Med påstande om jødernes forræderi mod ham og Medina, lykkedes det gradvist Muhammed at udrense de jødiske stammer i byen. Qainuqa- og Nadir-stammen blev forvist, mens 6-900 af Quraiza-stammen blev henrettet.

⁸ Altså fjernt fra Mekka og Medina

Derudover er der sagen om muslimerne, der udvandrede til Etiopien, og som blev vel modtaget der,⁹ hvilket gjorde de kristne mere vellidte i de muslimske masser. Desto mere hjertet er blødt overfor et folk, desto mere forhærdet er det overfor fjender. Og jo mindre de hadede de kristne – jo mere foragtede de jøderne. Det er den menneskelige natur, at mennesket elsker enhver, der gør velgerninger mod én eller som er årsag [til noget godt], uanset om det sker for Allahs skyld eller ej – hvad enten det sker med overlæg eller tilfældigt. [...]

10 Én af årsagerne til at masserne respekterer dem [de kristne] og folket føler en affektion for dem, er, at der blandt dem findes regeringssekretærer, kongelige ledsagere, læger for de adelige, parfumefabrikanter og bankierer, mens du kun vil se en jøde som farver, garver, kobbersmed, slagter eller som keddelflikker. Så når masserne så jøderne og kristne i dette lys, forestillede de sig, at jødernes religion indtog den samme plads blandt religionerne, som deres beskæftigelse indtog blandt erhvervene og at deres vantro var besmittet på samme måde, som de var det mest beskidte folk.

15 Årsagerne til at de kristne er mindre hæslige – selvom de vitterligt er grimme – er at israelitterne kun gifter sig med en anden israelit og at deres deformitet viderebringes og begrænses til dem selv. Fremmede elementer blandes ikke med dem, og den virilitet, der findes hos andre racer bliver ikke krydsavlet over til dem. De har derfor hverken udmærket sig ved deres intelligens, deres fysik eller deres klogskab. Som læseren med sikkerhed ved, gør det samme sig gældende med heste, kameler, æsler og duer, når de bliver indavlede.

20

J. M. Rosenløv: *Kalifatet – Dets ekspansion og det muslimske herredømme i Palæstina og Syrien* (2014)

Al-Jahiz: *al-Radd'ala 'l-Nasara* (ed. J. Finkel), s.13f., 17f. Her efter N. A. Stillmann: *The Jews of Arab Lands: A History and Source Book* (1979) s.169f.

⁹ Omkr. 615 rådede Muhammed angiveligt nogle af sine tilhængere til at udvandre til Etiopien